

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Præsupposita, & status quæstionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

13. *Responsio Scotistica refutatur.*
 14. *Opponitur auctoritas PP.*
 15. *Opponitur prima ratio ex simplicitate DEI.*
 16. *In DEO debet admitti non tantum realis, sed etiam formalis simplicitas.*
 17. *Distinctio Scotistica ponit formalem multitudinem.*
 18. *Et compositionem in DEO.*
 19. *Alias esse aggregatum per accidens.*
 20. *Alteratio, quia tolleretur infinitas actualitatis & perfectionis.*
 21. *Distinctio actualis præter relativam fundatur in limitatione.*
 22. *Tertia ratio: quia foret distinctio strictè realis.*
 23. *Distinctio Scotistica petit principium.*
 24. *Responsio Baronis refutatur.*
 25. *Alteratio responsio Scotistica eliditur.*
 26. *Obiectio ex D. August. diluitur.*
 27. *Alteratio obiectio ex pluralitate definitionum.*
 28. *Tertia obiectio ex predicatis contradictoriis.*
 29. *Retorsio argumenti.*
 30. *Autè autem intellectus sunt contradictoria non autem sed virtute & fundamentaliter.*

S. I.

Præsupposita & status questionis.

Suppono primò, quod nomine attributi intelligatur forma absoluta necessario & formaliter in DEO existens, & ad eius essentiam juxta nostrum modum concipiendi, per modum totalis proprietatis virtualiter consequens. Dixi primò: forma, sive perfectio absoluta, ad removendas relationes, quæ cum explicitè non dicant perfectionem, neque sint omnibus personis communes, attributa esse non possunt. Dixi secundò: necessario existens, ad distinctionem à decretis divinis, quæ cum suo modo poterint non esse, rationem attributi, quod per modum proprietatis essentiam necessario sequitur habere non possunt. Dixi tertio: formaliter existens, quibus remouentur creaturarum perfectiones secundum quid, quæ tantum sunt eminenter in DEO, ut esse sensitivum &c. Item extrinseca denominationes Creatoris, Gubernatoris, &c. à creaturis in tempore acceptæ, & tandem negationes, eaque predicata, quæ de DEO metaphorice dicuntur, ut dolere, panitere, &c. Dixi quartò: per modum totalis proprietatis, nam inadæquate & particulares rationes attributorum; veluti potentia creandi Angelum, hominem &c. scientia visionis, simplicis intelligentiæ, quæ continetur sub attributis omnipotentia & scientia, non constituunt distincta attributa: cum sub eadem formali ratione conveniant, & solum penes connotata materialia differant. Dixi quintò: juxta nostrum modum concipiendi (cum fundamento tamen ex parte DEI) ad essentiam consequens: quia attributum non concipitur per modum formæ constituentis essentiam, ut predicata a seipatis, & intelligere actualissimi, quæ ad lineam essentia pertinent: sed per modum formæ adveniens & adjacentis, ac divinam essentiam ad aliam lineam trahentis.

Suppono secundò, tanquam de fide certum, nec essentiam ab attributis & relationibus, nec attributa à relationibus, vel inter se realiter distingui, prout contra Gilbertum Porrocanum definitum est in c. damnamus, d. sum. Trin. & Concl. Rhem. ubi hæc est professio fidei: *Credimus DEVM non*

R. P. Mez. Theol. Schol. Tom. I.

nisi cā sapientiā, quæ est ipse DEVS, sapientem esse, nec aliquas omnino res, sive relationes, sive proprietates, vel alia hujusmodi adesse DEO, quæ sint ab æterno, & non sint ipse DEVS. Pariter in Florent. Sels. 17. & 18. definitur realis identitas Personalitatum cum essentia, & dicitur, quod solā ratione, aut intelligentiā differre creditur. Inde etiam desumptum est illud axioma Theologorum, quod omnia sunt unum in divinis, ubi non obviat relationis oppositio. In eundem sensum SS. PP. loquuntur August. 7. d. Trin. c. 1. *Eadem ejus magnitudo, quæ virtus, & eadem essentia, quæ magnitudo* Greg. 10. Moral. c. 20. *DEVS hoc est quod habet, æternitatem quippe habet, sed ipse est æternitas.* Et ratio est manifesta, quia ut ex sequente constabit amplius; si DEUS aliquid realiter distinctum recuperaret, non esset actus purissimus, perfectissimus; sed in reali potentia ad sua attributa constitutus: ipsa quoque attributa jam essent aliquid creatum, upote ab ætere increato realiter distinctum, &c.

Suppono tertio. Nihilominus esse admittendam in DEO aliquam distinctionem, non tantum inter personas & relationes invicem oppositas (quam distinctionem juxta doctrinam fidei realem esse suppono ex dicendis de SS. Trinitate) sed etiam tum inter essentiam ad personalitates & attributa comparatam, tum inter attributa ad se invicem comparata.

Colligitur primò ex sap. 7. ubi spiritus Divinæ sapientiæ dicitur unus & multiplex: multiplex quia (exponit D. Aug. ep. 102.) multa sunt, quæ habet; simplex autem quoniam non aliud quam quod habet, est.

Colligitur secundò ex modo loquendi S. script. ubi divinæ perfectiones sæpius numero plurali referuntur, veluti Jo. 16. *omnia quæ Pater habet, mea sunt.*

Colligitur tertio, ex præcitato Florentino dicente, quod essentia & personalitates (idem est iudicium de attributis) ratione & intelligentiā differant. Unde quartò accedit experientia, dum de rebus divinis formamus multiplices conceptus, ex quo saltem distinctio aliqua rationis est necessaria, & quintò constat ex eo, quod de divinis affirmantur sine contradictione predicata secundum se contradictoria, ut quod Pater generet, essentia non generet; intellectus sit principium generandi, voluntas non sit principium generandi, &c. Sed de eadem re omnimodè indistincta sine contradictione predicata contradictoria affirmari non possunt; ergo debet in divinis admitti aliqua distinctio essentia & attributorum. Unde.

Suppono quartò. Essentiam ab attributis, & ista inter se distingui plus quam ratione ratiocinante: Ratio est primò; talis requiritur in divinis distinctio, per quam tollatur omnis contradictio, quæ alias proveniret à predicatis contradictoriis realibus & primò intensionalibus; sed talis non est distinctio rationis ratiocinantis. Nam hæc fit, quando intellectus aliquid à se ipso distinguit vel omnino gratis per metas repetitiones conceptuum, veluti contingit cum Petrus in subiecto distinguit à Petro in predicato dicens: *Petrus est Petrus*, aut cum nomina synonyma multiplicat, v. g. cum dicit: *ensis est gladius*. Secundò acci-

E 2

piendo

piendo fundamentum ex solo modo concipiendi & significandi; quo modo distinguit inter definitum & definitionem, quia quod in uno significatur implicite, ut natura humana in *ly homo*, in altero v. g. in *ly animal rationale* significatur explicitè; sed hæc non sufficiunt ad salvanda contradictoria realia: & primò intentionalia; ut *sunt produci non produci, communicari non communicari*. tota quippe distinctio & non identitas rationis ratiocinantis est secundò intentionalis & intra intellectum; unde non possum dicere, ens est ferrum, gladius non est ferrum. cum tamen possum & debeam dicere: *essentia communicatur, Paternitas non communicatur*: ergò major distinctio requiritur, quam rationis ratiocinantis.

5. Ratio est secundò. Quòd si tantum esset distinctio rationis ratiocinantis, omnia nomina, quæ de DEO dicimus, & in DEO distinguimus essent synonyma, siquidem nec in re significata, ut fatentur Adversarii, nec in modo significandi distinguerentur, eò quòd omnia habeant unum eundemque modum prædicandi per modum termini incomplexi. Atqui consequens communiter à Theologis est rejectum: aliud quippe intendimus significare per omnipotentiam, aliud per misericordiam, aliud per essentiam, aliud per attributum.
6. Nec satis facis, si dicas: ideò hæc nomina esse diversa in modo significandi, quia per nomen *justitia* v. g. tantum explicitè significatur virtus vel actus iustitiæ; reliqua verò tantum implicite, & sic de aliis. Nam contra est: vel enim habet intellectus fundamentum ex parte DEI per tale nomen unum ex alio exprimendi, vel non habet: si habet, jam est distinctio rationis ratiocinata cum fundamento in re: si non habet, tunc vel format conceptum falsum, & difformem objecto: vel certè affingit ipsi aliquid secundò intentionale, desumptum ex modo intelligendi, quod iterum est falsum: siquidem cum dicimus, DEUM creare mundum per omnipotentiam, salvare per misericordiam: Non denominamus DEUM secundum statum secundò intentionalem, sed primò intentionalem, & ut est à parte rei.
7. Requiritur ergò major in divinis distinctio, quam rationis ratiocinantis. Sed qualis illa? Respondet primò Scotus cum tota & sola schola Scotistica, debere esse *distinctionem formalem actualem ex natura rei*. Ita expressè dicit in 1. d. 8. q. 3. §. ad questionem. & q. 4. Respondet contra S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. & 3. & pluribus aliis in decursu citandis, distinguere ratione ratiocinatâ, sive cum fundamento in re. Sed quodnam istud fundamentum?
8. Respondent Thomistæ, imò & plurimi RR. esse distinctionem virtuales, verum tam diversâ virtualis distinctionis explicatione & acceptione, ut roto caelo inter se dissentiant. Nos priusquam nostram & Thomisticam distinctionem virtuales exponamus, prius celebriores sententias ad trutinam vocabimus. Esparza, Erhardt, Veckenus, Derckenis & multi alii solam admittunt distinctionem realem in tertio (quam etiam appellant virtuales distinctionem) in ordine ad salvanda contradictoria realia, v. g. *produci, non produci*, quæ dicuntur de omnibus formalitatibus, quarum una est aboluta, altera relativa, ut *essentia, & filiatio* v. g. *es-*

sentia non producitur, filiatio producitur. Pater generat, essentia non generat &c. In reliquis vero prædicatis misericordiam, omnipotentiam, sapientiam, &c. nullam admittunt distinctionem virtuales intrinsecam, & quæcunque de divinis perfectionibus affirmamus, vel negamus, refundunt vel in ipsum actum intelligendi cum Oviedo & Bonæspei; vel in aliqua connotata extrinseca ex parte creaturarum cum Aureolo & Arimin: Hentius à S. Ignatio d. 4. a. 3. cum pluribus à se citatis distinctionem virtuales (quam vocat æquivalentem rerum formaliter distinctarum in ordine ad subeunda sine contradictione prædicata contradictoria, eamque dicit esse distinctionem virtuales intrinsecam) admittit tantum quoad illa contradictoria realia, quæ de illis fides docet: uti sunt, *filius producitur, essentia non producitur: Pater intellectum generat, non voluntate: voluntas est principium spirandi, non intellectus, &c.* In reliquis autem admittit tantum distinctionem virtuales in ordine ad fundandos diversos conceptus, eamque vocat distinctionem virtuales extrinsecam, Franciscus de lugo admittit universaliter tantam distinctionem virtuales attributorum, quæ independenter à nostro intellectu una formalitas excludat alteram, & sapientia v. g. non fit formaliter iustitia. Ferè ad sensum Caramueles admittentis in DEO non identitatem formalem ex natura rei. Quò etiam inclinât Magnificus P. Stadlmair, admittens ante intellectum in DEO distinctionem virtuales, realem, formalem, intrinsecam, & tantum non (quod Scotistæ volunt) actualem.

Illustrissimus Reding q. 2. a. 3. contr. 3. eam distinctionem virtuales in divinis admittit, quæ sit eminentia unitatis sibi omnes perfectiones simpliciter simplices & propter immersionem potentialitatis distinctas in creaturis, ita sibi formaliter identificans, ut independenter à nostro præcivo conceptu quælibet includat alteram; per nostrum verò intellectum una ab altera etiam objective & exclusive præcindi possit. Jo. à S. Th. Salmanticensis, Gonet, Contenton & complures nostri DD. eam admittunt universaliter distinctionem virtuales inter divinas perfectiones, quæ sit tanta eminentia divinx perfectionis, ut ipsius formalitates non per modum excludentis & exclusi, sed per modum includentis & inclusi, seu, ut vocant, per modum expliciti & impliciti præcindi possint.

§. II.

Sententia Scotistica impugnatur auctoritate.

Distinctionem attributorum divinatorum ex natura rei his terminis dicit, & explicat Scotus l. cit. q. 3. *Inter perfectiones essentielles non est tantum differentia rationis hoc est diversorum modorum concipiendi idem objectum formale. Est ergò ibi distinctio tertia præcedens intellectum omni modo, & est ista, quòd sapientia in re formaliter non est bonitas in re. Et q. 4. tales perfectiones ex natura rei ante opus intellectus non habent identitatem formalem.* Contra hanc doctrinam cum communi aliorum DD. prætermittis ipsorum censuræ sit

CON-